

KOROWA
NOWOHUCKI

Franciszek Ptak (1859–1936)

Mieszkaniec Bieńczyc, polityk ludowy, czołowy działacz społeczny i członek PSL. Urodził się w chłopskiej rodzinie w Bieńczycach. Miał smykałkę do nauki, choć ukończył tylko szkołę ludową, dużo czytał. Był pracownikiem najemnym w młynie, prowadził karczmę w Bieńczycach, był też dzierżawcą myta. W 1886 r. ożenił się z Marcjanną z domu Szafrąnską. To było szczęśliwe małżeństwo – doczekali się 5 synów i 7 córek. Franciszek związał się z ruchem ludowym ks. Stojałowskiego. W 1892 r. pierwszy raz, na razie bez powodzenia, kandydował do Sejmu Krajowego we Lwowie. W tym czasie zaczął w Krakowie wydawać czasopismo „Obrona Ludu”.

Wincenty Witos, odbywający służbę wojskową w nieopodal położonym Forcie 49 Krzesławice, wspominał go jako właściciela karczmy, który prenumeruje i wyklada do poczytania każdemu, kto chce, czasopisma ludowe. W 1900 r. Ptak nie dostał się do Rady Państwa w Wiedniu, co zostało uwiecznione przez Stanisława Wyspiańskiego w dramacie „Wesele” (akt I, scena 25: „GOSPODARZ: Toście Ptaka wybierali?; CZEPIEC: A kiedy ptak, niechta leci; POETA: macie ta skrzydlate ptaki?; CZEPIEC: Ptok ptakowi nie jednaki, człek człekowi nie dorówna, dusa dusy zajrzy w oczy, nie polezie orzeł w gówna”). W tym czasie rozwinął działalność na szczeblu samorządowym i społecznym – w 1909 r. założył w Bieńczycach Towarzystwo „Sokół”. Współpracował ściśle z Janem Stapińskim – założycielem Stronnictwa Ludowego w Galicji. W 1907 r. wszedł do władz Polskiego Stronnictwa Ludowego w Krakowie. Rok później został wybrany do Sejmu galicyjskiego, gdzie był czynnym posłem. W 1908 r. współorganizował wraz z mieszkańcami Bieńczyc „Wesele krakowskie” – paradę na cześć cesarza Franciszka Józefa w 60. rocznicę wstąpienia na tron, za co w Krakowie nazwano Ptaka „paradnym chłopem” (paradebauerem). W czasie rozłamu w PSL poszedł za Stapińskim do PSL Lewica. W wolnej Polsce w 1924 r. przeszedł do drugiego PSL – „Piasta” Wincentego Witosa. W tym samym roku założył Kasę Stefczyka w Bieńczycach dla kilkunastu okolicznych wsi. Sam był jej wieloletnim prezesem. W 1932 r. na czele banderii krakusów witał byłego premiera, prześladowanego przez rządy sanacyjne Wincentego Witosa, zmierzającego do Pleszowa. Nie umknęło to uwadze władz i organów ścigania, jego przemówienie zostało zanotowane przez policmajstrów. Zmarł w szpitalu oo. Bonifratrów w Krakowie. Pochowany na cmentarzu w Raciborowicach. Główna ulica os. Przy Arce nosi jego imię. Wraz z żoną Marcjanną, z której zdaniem liczył się do końca życia, został uwieczniony na portretach przez Józefa Krasnowolskiego. Obrazy znajdują się w Ośrodku Kultury im. C. K. Norwida.

© Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida

© Paweł Jagło / tekst

© Róża Kolecka, Anna Gotfryd-Kolecka / rysunek

[Licencja Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 3.0 Polska.](#)

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski
w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”.